

Березівська Лариса Дмитрівна

*доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна
e-mail: lberezivska@ukr.net
ORCID: 0000-0002-5068-5234*

Кравченко Світлана Миколаївна

*кандидат історичних наук, заступник директора з наукової роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна
e-mail: svetlanazozulya@ukr.net
ORCID: 0000-0003-3350-4638*

Страйгородська Людмила Іванівна

*кандидат історичних наук, заступник директора з науково-інформаційної та бібліотечної роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна
e-mail: straigorodska.l@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4788-1760*

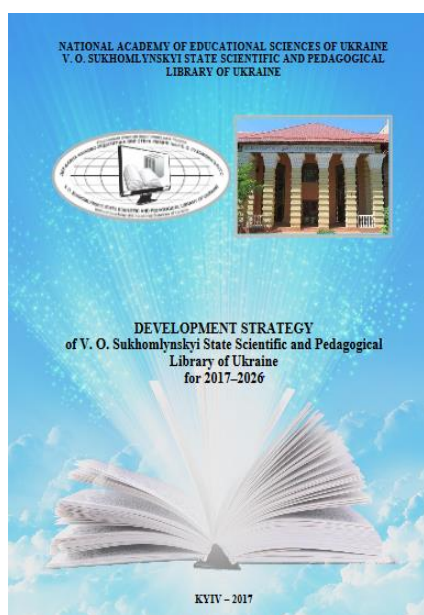
**«СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО НА 2017–
2026 РОКИ» ЯК ОСНОВА РОЗБУДОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ**

Обґрунтовано стратегічні напрями розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на засадах її трансформації в потужний науково-педагогічний соціально значущий інформаційно-комунікаційний центр.

***Ключові слова:** бібліотечно-інформаційне забезпечення освіти, інформаційні ресурси, модернізація науково-інформаційної діяльності, стратегія розвитку бібліотек.*

Нині в умовах реформування бібліотечно-інформаційної сфери як складника інформаційного суспільства України з урахуванням сучасних загальносвітових тенденцій, про що йдеться в Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення

сталого розвитку України» (2016) [1], актуалізувалася потреба підготовки нової стратегії розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ). Стратегія є рамковим документом, що формує бачення, визначає пріоритети, завдання та основні дії для досягнення якісних змін у діяльності бібліотеки, у розробленні якого брали участь провідні фахівці бібліотеки під керівництвом директора ДНПБ доктора пед. наук, професора, члена-кореспондента НАПН України Березівської Л. Д.: Кравченко С. М., Страйгородська Л. І., Хемчян І. І., Лобановська І. Г., Вараксіна Н. В. та ін. [2].

«Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки» [3] сформована за п'ятьма ключовими напрямками: «Бібліотека – науково-дослідний центр», «Бібліотека – галузевий ресурсний центр», «Бібліотека – галузевий інформаційний центр», «Бібліотека – галузевий науково-методичний центр», «Бібліотека – соціокультурний, просвітницький центр».

Оскільки ДНПБ – це структурна частина НАПН України, то одним із її пріоритетних напрямів є здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, упровадження наукових досягнень [4; 5], про що викладено в першому розділі Стратегії – «Бібліотека – науково-дослідний центр». Мета науково-дослідної роботи бібліотеки – одержання й використання нових наукових знань та впровадження суспільно корисних наукових результатів досліджень у практичну діяльність освітянських бібліотек. У цьому контексті визначено основні завдання: здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень із питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства, біографістики та історії освіти, сухомлиністики, реалізація

результатів НДР у науковій, виробничо-практичній, навчальній, довідковій, інформаційній продукції тощо в друкованій та електронній формі, вивчення та розкриття потенціалу наукового об'єкта, що становить національне надбання, розроблення теоретико-методологічних засад науково-інформаційного забезпечення інноваційного розвитку освіти з урахуванням світових тенденцій розвитку й досвіду зарубіжних країн, науково-інформаційний супровід досліджень установ НАПН України, розвиток нових форм науково-інформаційного співробітництва з національними та міжнародними осередками галузевої науки для розв'язання найважливіших наукових завдань та розширення використання наукових розробок ДНПБ, постійне зміцнення інтелектуального потенціалу бібліотеки завдяки підвищенню кількості штатних наукових працівників вищої кваліфікації, розвиток потенціалу молодих науковців бібліотеки тощо [6, с. 22].

Формування фонду ДНПБ – один із найважливіших напрямів її діяльності, оскільки інформаційні ресурси є фундаментом для науково-інформаційного забезпечення фахових потреб науковців і практиків освітянської галузі України. Збереження й підтримка наявного бібліотечного фонду, розвиток галузевого інформаційного ресурсу вітчизняних документів і документів іноземними мовами на різних носіях інформації та надання вільного й багатоаспектного доступу – це ключова мета бібліотеки в цьому руслі [7; 8]. Стратегією передбачаються такі завдання: цілеспрямоване нарощування повнотекстових ресурсів Науково-педагогічної електронної бібліотеки (НПЕБ), забезпечення вільного доступу користувачам через Інтернет, збільшення обсягу поточного комплектування документів на електронних носіях інформації, упровадження дієвого механізму систематичного поповнення та оновлення бібліотечного фонду з урахуванням потреб користувачів, поліпшення надходження галузевого обов'язкового примірника документів на традиційних та електронних носіях інформації із застосуванням постійного моніторингу книговидання в Україні, розвиток вітчизняного та міжнародного документообміну, розвиток системи

корпоративної каталогізації, організація та вдосконалення зведених баз даних на засадах кооперування з провідними освітянськими бібліотеками України, створення проблемно-орієнтованих бібліографічних і реферативних баз даних та інших електронних інформаційних ресурсів, упровадження сучасних технічних засобів і спеціального обладнання для зберігання документів у процесі використання.

В умовах збільшення обсягів інформації діяльність ДНПБ спрямована на вдосконалення науково-інформаційного супроводу освіти, педагогіки, психології шляхом трансформації в інформаційний центр, що має потужні бази даних, надає вільний і необмежений доступ до світових інформаційних мереж і банків даних. У цьому руслі стратегічними завданнями для розвитку бібліотеки вважаємо: розроблення та впровадження нових, зокрема онлайн-ових, бібліотечних послуг, створення умов доступу до інформаційних ресурсів бібліотеки особам із особливими потребами, інформаційна підтримка наукової діяльності установ НАПН України, удосконалення існуючих та впровадження нових довідково-бібліографічних послуг, популяризація бібліотечно-бібліографічних знань і підвищення інформаційної культури користувачів, співпраця з провідними освітянськими бібліотеками щодо створення спільних науково-інформаційних продуктів на кооперативних засадах, вивчення, узагальнення, упровадження й поширення національного та зарубіжного досвіду наукової інформаційно-бібліографічної діяльності, створення інформаційно-аналітичної та реферативної продукції, збільшення мультимедійного контенту в електронних ресурсах ДНПБ, удосконалення програмного забезпечення, що використовується, сприяння впровадженню сучасних інформаційних технологій в освітянських бібліотеках України, упровадження технологічної інфраструктури бібліотеки на основі технології безконтактної ідентифікації об'єктів (RFID) та ін.

Одним із ключових напрямів діяльності ДНПБ є науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку мережі освітянських бібліотек МОН та

НАПН України. Зауважимо, що нині мережа налічує близько 16 тис. книгозбірень. Узгодженість функціонування освітянських бібліотек як єдиної системи забезпечують єдина нормативно-правова та інструктивна база, координування й кооперування бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів, зведене планування науково-методичної, науково-дослідної та інформаційно-видавничої діяльності, єдині підходи до створення й використання галузевого інформаційного ресурсу в традиційній і електронній формі та його інтегрування в національний і світовий інформаційний простір. Визначимо основні завдання: розроблення стратегії інноваційного розвитку мережі освітянських бібліотек України, наукова, методична та організаційна підтримка інноваційної діяльності освітянських бібліотек, проведення цільових моніторингових досліджень, які стануть підґрунтям для розробки концептуальних засад та стратегії подальшого розвитку мережі освітянських бібліотек, формування професійних інформаційних ресурсів для самоосвіти фахівців освітянських бібліотек на веб-порталі ДНПБ тощо.

Одним із провідних напрямів діяльності ДНПБ є соціокультурний. Метою діяльності бібліотеки в цьому контексті є формування в суспільстві розуміння ролі бібліотек у національно-культурному розвитку держави, сприяння підвищенню їх іміджу в суспільстві, задоволення інформаційних і соціокультурних потреб користувачів, організація їх раціонального та змістовного дозвілля, створення умов для самореалізації та самоосвіти кожного індивідуума. Перспективними завданнями діяльності в цій сфері для ДНПБ є реалізація просвітницьких проектів, установлення широкого спектра соціокультурного співробітництва бібліотеки з науковими установами НАПН України, МОН України, науковими установами та закладами освіти всіх рівнів, громадськими організаціями, представниками ЗМІ, залучення їх до участі в заходах бібліотеки, дотримання принципу інтелектуальної свободи надання громадянам вільного доступу до інформації та знань, зокрема людям із особливими потребами та іншим соціально незахищеним особам,

налагодження міжнародної співпраці шляхом участі в міжнародних проектах, програмах візитів і обмінів, проведення спільних із зарубіжними інституціями культурно-освітніх заходів, організація та проведення науково-інформаційних і культурно-освітніх заходів (науково-педагогічний лекторій, круглі столи, педагогічні ради, художньо-мистецькі виставки, презентації, тренінги, майстер-класи, що сприяють формуванню національної самосвідомості й патріотизму, підтримці національних традицій, доступу до інтелектуального, наукового, культурного надбання народу України, підтримці державної мови та збереженню культурної спадщини), розвиток рекреаційного та реабілітаційного потенціалу бібліотеки, можливостей бібліо- й арттерапії, популяризація всіх напрямів діяльності бібліотеки в соціальних мережах, у ЗМІ.

Отже, розроблена фахівцями ДНПБ «Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки» сприятиме побудові інноваційної моделі наукової бібліотеки, трансформації установи в потужний науково-педагогічний соціально значущий інформаційно-комунікаційний центр завдяки підвищенню якості науково-інформаційного супроводу освіти й науки, бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, а також розв'язанню питань науково-інформаційної, методичної та наукової роботи. Водночас вона забезпечить підвищення наукового потенціалу бібліотеки, сприятиме подальшому формуванню її позитивного іміджу в суспільстві, відтак – уможливить приєднання науково-інформаційних ресурсів бібліотеки до глобального інформаційного простору.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : розпорядж. Каб. Міністрів України від 23 берез. 2016 р. № 219-р // Офіційний вісник України. – 2016. – № 26. – Ст. 1047.

2. Березівська Л. Д. Розбудовуємо інноваційну модель / Лариса Березівська // Освіта. – 2017. – № 13–14 (29 берез. – 5 квіт.). – С. 3.

3. Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт.: Березівська Л. Д., Зозуля С. М., Страйгородська Л. І.] ; за заг. ред. Л. Д. Березівської. – Київ, 2017. – 29 с.

4. Березівська Л. Д. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського / Л. Д. Березівська // Національна академія педагогічних наук України – 25 років : [інформ. довід.]. – Київ : Сам, 2017. – С. 118–121.

5. Березівська Л. Д. До 25-річчя Національної академії педагогічних наук України: здобутки Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського в науково-інформаційному забезпеченні освіти (2012–2016) / Л. Д. Березівська // Наукові праці Державної педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ, 2017. – Вип. 6. – С. 6–13.

6. Зозуля С. М. Основні напрями науково-дослідної роботи в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського / С. М. Зозуля // Наукові праці Державної педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ, 2016. – Вип. 5 : Організація і методика створення галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів для освітянської галузі України. – С. 14–23.

7. Бібліотечно-інформаційне забезпечення освіти / [О. В. Сухомлинська, Л. Д. Березівська, С. М. Зозуля, І. Г. Лобановська, І. І. Хемчян] // Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України ; за заг. ред. В. Г. Кременя. – Київ : Пед. думка, 2016. – С. 183–189.

8. Library and information support of education [Electronic resource] / [O. V. Sukhomlynska, L. D. Berezivska, S. M. Zozulia, I. G. Lobanovska, I. I. Khemchian] // National Report on the State and Prospects of Education

Development in Ukraine / National Academy of Educational Sciences of Ukraine ;
edited by V. G. Kremen. – Electronic data. – Kyiv : Pedahohichna dumka, 2017. –
P. 71–72. – Access mode:

<http://lib.iitta.gov.ua/706242/2/nac%20dopovid%202017%20ENG.indd%2022-03-2017.pdf> (date of request: 08.06.2017). – Screen Name.

**Березовская Лариса Дмитриевна, Кравченко Светлана Николаевна,
Страйгородская Людмила Ивановна**

**«СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ НАУЧНО-
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ БИБЛИОТЕКИ УКРАИНА ИМЕНИ
В. А. СУХОМЛИНСКОГО НА 2017-2026 ГОДЫ» КАК ОСНОВА РАЗВИТИЯ
ИННОВАЦИОННОЙ МОДЕЛИ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ**

Обоснованы стратегические направления развития Государственной научно-педагогической библиотеки имени В. А. Сухомлинского на основе ее трансформации в мощный научно-педагогический социально значимый информационно-коммуникационный центр.

***Ключевые слова:** библиотечно-информационное обеспечение образования, информационные ресурсы, модернизация научно-информационной деятельности, стратегия развития библиотек.*

**Berezivska Larysa, Kravchenko Svitlana, Straihorodska Liudmyla
STRATEGY OF V. O. SUKHOMLYNSKYI STATE SCIENTIFIC AND
PEDAGOGICAL LIBRARY OF UKRAINE FOR 2017–2026 AS A BASIS OF AN
INNOVATIVE MODEL OF THE SCIENTIFIC LIBRARY**

The strategy of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine is grounded on the principles of its transformation into a powerful research educational and socially important information and communication centre.

***Key words:** library and information support for education, information resources, modernization of scientific information work, strategies of libraries.*